

ČRo – LZPS

soudy (zejména NSS a odkaz na primární účel v ochraně veřejných subjektivních práv v § 2 SŘS) a Ústavní soud
ombudsman

Rada vlády pro lidská práva - v čele Zmocněnec vlády pro LP (Jan Litomyský):
je poradním orgánem vlády České republiky pro otázky ochrany lidských práv a základních svobod osob v jurisdikci České republiky, který byl zřízen usnesením vlády ČR č. 809 ze dne 9. prosince 1998. Sleduje dodržování a naplňování Ústavy České republiky, Listiny základních práv a svobod a dalších právních norem upravujících ochranu a dodržování lidských práv a základních svobod. Rada dále sleduje vnitrostátní plnění mezinárodních závazků České republiky v oblasti ochrany lidských práv a základních svobod, zejména závazků plynoucích z:

- a. Mezinárodního paktu o občanských a politických právech,
- b. Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, c. Úmluvy o ochraně základních lidských práv a základních svobod,
- d. Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace,
- e. Úmluvy o právech dítěte,
- f. Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen,
- g. Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání
- h. Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin.

Celkový přehled na <http://www.radaevropy.cz/umluvvy.php>

ČRs

ministryně bez portfeje

Rada vlády pro národnostní menšiny

Rada vlády pro záležitosti romské komunity

Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů – předsedkyně MbP

EUo

- **Evropský soudní dvůr** (už nyní zohledňuje Chartu základních práv EU)
- **Evropský ombudsman** (jeden z důsledků evropského občanství)
- Jinak dlouho na bázi různých expertních skupin a setkávání národních představitelů (European group of national institutions for Promotion and Protection of Human Rights – European group of NHRI's – dvakrát za rok slet ombudsmanů)

EUs

Charta Společenství základních sociálních práv pracovníků – 1989
(slavnostní prohlášení, které Komise naplňuje svou legislativou)

European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (Dublin Foundation) – nař. 1365/75 – jen aby kolonka nebyla prázdná

European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia – Vídeň, poskytuje evropským státům data o xenofobii, nař. 1035/97 – Komise je musela brzdit, aby se nezabývala jinými LP, ale státy se rozhodly opačně (Vídeň chtěla v rámci obchodů se sídly sídlo nějaké silné instituce) a přeměnily ji na **European Union Agency for Fundamental Rights** – nař. 168/2007 – 15.2.2007 – nebude monitorovat v normativním slova smyslu a kritizovat, ale jen radit a poskytovat posudky, jen „research and monitoring“, vydávat výroční a tematické zprávy, komunikovat s občanskou společností - o co méně pravomocí, o to složitější struktura: Management Board, Executive

Board (včetně osoby z CoE – je vůbec otázka, jestli EU do CoE nevstoupí), Scientific Committee a Director – Marten Kjärum na 5 let od 6/2008

REo (všichni kromě Běloruska-to je žadatel s pozastaveným statusem, protože nedodávalo zprávy o stavu LP, poslední člen je Černá Hora od 5/2007) – ESLP — dnes 45 soudců, 5 devítičlenných sekcí – z nich se vždycky ustaví sedmičlenný senát-chamber (+ 17 členů ve velkém senátu), předseda Jean-Paul Costa

- **Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod 1950**, původně dvojice orgánů, zrušení dvojstupňovosti 11. Protokolem od 1. 11. 1998
- Individuální stížnosti, mezistátní (Severní Kypr, Severní Irsko...)
- Možnost přiznat náhradu materiální újmy, morální újmy, nákladů řízení
- Dohled nad výkonem Výborem ministrů
- Nemůže zrušit rozhodnutí či zákon, v poslední době ale propracovává, co je účinným prostředkem nápravy a vnitrostátní právní řády na to začínají pamatovat: návrh vlády na zrušení právního předpisu dle § 117 ZÚS a obnova řízení v trestní věci dle § 118 ZÚS
- Oběť svého úspěchu a reformní návrhy
- Kromě toho také **Commissioner for Human Rights** – od roku 1999, dnes Thomas Hammarberg, navštěvuje země, vydává zprávy, upozorňuje na problémy

REs:

- **Evropská úmluva o odškodňování obětí násilných trestných činů 1983** (Evropský výbor pro trestní problematiku (CDPC) Rady Evropy)
- **Evropský výbor proti mučení zřízený** Evropskou úmluvou o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání 1987
- **Evropská rámcová úmluva na ochranu menšin 1995** (zprávy pro gen. tajemníka RE)
- **Evropská charta regionálních či menšinových jazyků 1992** (Výbor expertů a zprávy pro gen. tajemníka)
- **Evropská sociální charta 1961** a její Výbor expertů prošetřující periodické zprávy (i kolektivní stížnosti)
- **Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny (Úmluva o lidských právech a biomedicíně) 1997** – ESLP k ní vydává stanoviska
- **Evropská úmluva o výkonu práv dětí – 1996** – dozírá Stálý výbor
- **Bez vlastní úmluvy také Evropská komise proti rasismu a netoleranci:** založena summitem ve Vídni 1993, každý člen RE tam může mít zástupce, sleduje legislativu a vnitřní vývoj, formuluje doporučení: statut dnes: Resolution Res (2002)8 on the statute of the European Commission against Racism and Intolerance
- **+ nad rámcem RE je ještě OBSE** (původně KBSE - Závěrečný akt Helsinské konference z roku 1975 a jeho tři košíky: bezpečnost, spolupráce a humanitární záležitosti, v zásadě bezpečnostní organizace dnes 56 států, organizuje pozorování při volbách)

OSN-Charter based bodies (už dle čl. 1 Charty „podporování a posilování úcty k LP“)- založeno GA-10.12. 48 vyhlášená Všeobecná deklarace lidských práv (rezoluce GA UN) – zastavit se u její povahy – ius cogens+ podle ní jedou Charter bodies

Commission on Human Rights (CHR), bylo od roku 1946 těleso ECOSOC – letos zanikla svou 62. schůzí – 53 členů, příliš politizována, vliv regionálních skupin a jejich bloků, některé země tam byly proto, aby zabránily vlastní kritice (2002-Vietnam, Sýrie, Čína...), ve výsledku dle Freedom House nadreprezentovány, 2002 africká skupina určovala předsedu a navrhla Libyi,

USA se naštvaly a daly ultimátum – výsledek je Rada pro lidská práva Res. 60/251, výslovně zmíněna role NGO's – aktivní jsou hlavně L. A. NGO's

Sub-Commission on the Promotion and Protection of Human Rights – také zrušena dle Res. 60/251 - původně 'Sub Commission on Prevention of Discrimination and Protection of Minorities' z 1947, přejmenována 1999, 26 nezávislých expertů podle zeměpisného uspořádání, byla think-tank, nikoli orgánem vyšetřovacím, činila obecná doporučení

Rada pro lidská práva: Human Rights Council – vznik 2006, 47 členů (USA proti, chtěly menší těleso), převzal Special Procedures založené Commission on Human Rights

Obecná politická kontrola dosud: Veřejná procedura podle Resoluce ECOSOC 1235 (přijata v roce 1967 reakcí na porušování LP v JAR a portugalských koloniích a na to, že Komise dostávala spoustu podnětů, ale neměla mechanismus na jejich zpracování) – projednávala HR Commission veřejně v reakci a systematické porušování LP

Neveřejná procedura podle Res. 1503 z 1970 také HR Commission vycházející z oznámení jednotlivců a jiných subjektů, ti se ani nedozví výsledek, Subkomise informovala Komisi, ta mohla informovat ECOSOC či GA, které mohou vládu veřejně odsoudit, o všem se ale hlasovalo, proto to mohl ten stát mnohdy zablokovat

Další mimosmluvní monitorovací mechanismy: zvláštní zpravodaj, nezávislý expert či pracovní skupina (např. pracovní skupina pro svévolné zbavení svobody 1980, ta byla první) – dnes 28 tematických, 10 podle zemí (Burundi, Kambodža, KILDR, Dem. rep. Kongo, Barma, Palestinská území, Haiti, Libérie, Somálsko, Súdán) –

Usazuje se, v jaké podobě to bude převzato HRC, bude to víc „orientováno na oběť“ – pod HRC vzniká nová struktura filtrů: „new Complaint Procedure“ na velká porušování LP založená na proceduře 1503 („consistent patterns of gross and reliably attested violations of all human rights and all fundamental freedoms occurring in any part of the world and under any circumstances“): taky tajná

1. filtr: Working Group on Communications odmítne dopisem předsedy nesmysly
2. filtr: Working Group on Situations (po 5 expertech, dvakrát za rok setkání) – většinou zamítnou nebo postoupí Radě
3. Rada může přejít z neveřejné procedury do veřejné a využít své mechanismy: Universal periodic review, Country review of problematic countries, stable review of most problematic places (Occupied territories, Lebanon...)

Office of the High Commissioner for Human Rights – součást Sekretariátu OSN, poskytuje podporu všem orgánům – od 2008 **Navanethem Pillay (JAR)**: dříve ICRW, ICC

UNHCR: Vysoký komisař OSN pro uprchlíky – zřízen 14. 12. 1950 Valným shromážděním OSN

Mezinárodní soudní dvůr (Charta OSN + Statut), stranami jen státy, přesto se vyjadřuje i k LP (*Gruzie* Rusko*)

Rada bezpečnosti (co je nového ve vztahu k ČR?) - dodržování mezinárodního míru a bezpečnosti (čl. 24 odst. 1 Charty), rozhodnutí podle Kapitoly VII. Charty – intervence

Hospodářská a sociální rada - matka zakladatelka

OSN: Treaty based bodies (7)

The Human Rights Committee (CCPR) – Výbor pro lidská práva - monitoruje implementaci International Covenant on Civil and Political Rights 1966 and its optional protocols; 18 členů, odborníci nominovaní státy, ale fungující na svou odpovědnost, kvazisoudní povaha, individuální oznámení dle Opčního protokolu (105 států) + 2. Opční protokol o zrušení trestu smrti 1989, neveřejné řízení bez ústního jednání (to mají jen CAT a CERD), výstupem je stanovisko:

„Čl.1

Stát, který je smluvní stranou Paktu, který se stane smluvní stranou tohoto Protokolu, uznává příslušnost Výboru dostávat a posuzovat oznámení od jednotlivců podléhajících jeho jurisdikci, kteří si stěžují, že se stali oběťmi porušení některého z práv stanovených v Paktu státem, který je smluvní stranou Paktu. Výbor nepřijme oznámení, jestliže se týká státu, který je smluvní stranou Paktu, který není smluvní stranou tohoto Protokolu.

Čl.2

Jednotlivci, s výhradou ustanovení článku 1, kteří si stěžují, že některé z jejich práv uvedených v Paktu bylo porušeno, a kteří vyčerpali všechny dostupné vnitrostátní prostředky k nápravě, mohou předložit Výboru k posouzení písemné oznámení.

.....

Čl.4

1. Výbor, s výhradou ustanovení článku 3, upozorní stát, který je smluvní stranou tohoto Protokolu, na každé oznámení, předložené mu na základě tohoto Protokolu, ve kterém se tvrdí, že tento stát porušuje některé ustanovení Paktu.

2. Takto upozorněný stát předloží Výboru do šesti měsíců písemné vysvětlení nebo prohlášení objasňující tento případ a informuje o případných opatřeních k nápravě, jež učinil.

Čl.5

1. Výbor posoudí oznámení, která obdržel podle tohoto Protokolu, a vezme přitom v úvahu všechny písemné informace, které dostal od jednotlivce a od příslušného státu, který je jeho smluvní stranou.

2. Výbor neposuzuje jakékoli oznámení od jednotlivce, dokud se neujistí, že:

a) tatáž záležitost není projednávána podle jiné procedury mezinárodního šetření nebo řešení sporů;

b) jednatel vyčerpá veškeré dostupné vnitrostátní prostředky k nápravě.

Toto ustanovení se nepoužije tam, kde se zjednání nápravy neodůvodněně protahuje.

3. Výbor zkoumá oznámení podle tohoto Protokolu na neveřejných zasedáních.

4. Výbor sdělí svůj názor příslušnému státu, který je smluvní stranou Protokolu, a jednotlivci.“

The Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR) - monitoruje implementaci International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights 1966; jen zprávy od roku 1987, soft law; Výbor pro hospodářská, sociální a kulturní práva při Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech + na spadnutí je Opční protokol (umožňuje schvalování individuálních či skupinových podnětů) k němu 18. června 2008 schválen Radou pro lidská práva

The Committee on the Elimination of Racial Discrimination (CERD) - monitoruje implementaci International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination 1965; Výbor pro odstranění rasové diskriminace při Úmluvě o odstranění všech forem rasové diskriminace

The Committee on the Elimination of Discrimination Against Women (CEDAW) - monitoruje implementaci Convention on the Elimination of All

Forms of Discrimination against Women 1979; Výbor pro odstranění diskriminace žen při Úmluvě o odstranění všech forem diskriminace žen;

The Committee Against Torture (CAT) - monitoruje implementaci Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment 1984; Výbor proti mučení při Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání

The Committee on the Rights of the Child (CRC) - monitoruje implementaci Convention on the Rights of the Child 1989; Výbor pro práva dětí při Úmluvě o právech dítěte

The Committee on Migrant Workers (CMW) - monitoruje implementaci International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families 1990 ; Výbor pro ochranu práv migrujících pracovníků a členů jejich rodin při Úmluvě o právech migrujících pracovníků a členů jejich rodin

Convention on the Rights of Persons with Disabilities (čerstvě účinná od 3. 5. 2008), také bude mít výbor...

+ **International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance (není účinná, zatím jen pět ratifikací)**

Společné funkce výborů:

General comments – obvykle o jednotlivých právech nebo problémech, rychlý přehled názorů i dosavadních rozhodnutí

Reports procedure: posuzování obecných zpráv od států – state reports (rok po přistoupení, 2 roky u CRC, pak každé 4 nebo pět let), kombinováno s informacemi z tisku, NGO, agentur OSN, výstupem jsou doporučení v podobě concluding observations (u CESCR, CRC, CMW jediná funkční procedura)

the inquiry procedure – možnost průzkumu včetně navštívení země (opt-out klauzule)

the examination of inter-state complaints - nepoužíváno

examination of individual complaints (CCPR, CERD, CAT a CEDAW) – Opt-in provision

setkání představitelů, čímž má být překonána roztržičnost

+ další smlouvy bez orgánu: **Úmluva o zabránění a trestání zločinů genocidia** (1948) – pachatelé mají být předáni trestnímu soudu, **Mezinárodní úmluva o odstranění a trestání zločinu apartheidu (1973)**, **Úmluva o boji proti diskriminaci v oblasti vzdělávání (1960)** realizace by UNESCO

- komplikovaná komunikace s Charter bodies, navzájem na sebe implicitně či explicitně odkazují a informují se, setkávají se, zároveň se dublují, hrozný zmatek, 0 naděje na vytvoření „1 treaty body“, které by řešilo všechny individuální stížnosti....

SVĚTo – mimo rámec OSN nic (v OSN všichni kromě Tchajvanu a Svaté stolice-má status pozorovatele, snad kromě **ICC – Mezinárodní trestní soud** od 2002 a ochrana LP odstrašením, vznik Římským statutem 1998 * ostatní soudy jinak (ICTY+ICTR vytvořeny Rezolucí RB OSN + Zvláštní soud pro Sierru Leone vzniklý smlouvou mezi OSN a vládou)

SVĚTs – **MOP** od roku 1919, celá řada úmluv (zejména Úmluva č. 111 o diskriminaci v zaměstnání a č. 107 a 169 o původních obyvatelích)

Ze země za zrcadlem:

Americká deklarace o právech a povinnostech lidstva (1948)

Meziamerická komise pro LP (orgán OAS z roku 1969, periodické zprávy, individuální a mezistátní stížnosti a inspekce a kontroly) + Meziamerický soud pro LP dle Americké úmluvy o lidských právech z roku 1967 (+ 2 protokoly k ní) – vytvořen 1979, sídlo v San José – mohou k němu jen smluvní strany a Komise, jednatel předložit nemůže

Meziamerická úmluva o zabránění a trestání mučení 1985, zprávy k Meziamerické komisi pro LP

Africká charta práv člověka a národů 1981 (pod OAJ): Africká komise pro LP od 1987 a Africký soud pro práva člověka a národů od 2006 – obdobný model jako začátky ESLP + 1990 Africká charta práv a blaha dítěte (African Charter on the Rights and Welfare of the Child)

Všeobecná islámská deklarace lidských práv vyhlášená v roce 1981 v Paříži (v sídle UNESCO), Káhirská deklarace o lidských právech v islámu přijatá Organizací islámské konference v roce 1990, Arabská charta lidských práv přijatá Ligou arabských států v roce 1994 + z orgánů jen konference: Pekingská konference o ženách 1995